

YrkesHögskolan

OMRÅDESANALYS 2024

Funktionsnedsättning, psykiatri och socialpsykiatri

Myndigheten för yrkeshögskolan

Innehållsförteckning

Inledning	3
Innehåll.....	4
Yrkehögskolans utbildningsinriktningar.....	4
Avstämningar.....	4
Yrkehögskolans statistik.....	5
Bedömning av platsernas utveckling.....	5
Funktionsnedsättning, psykiatri och socialpsykiatri	6
Utfall ansökan 2023.....	7
Resultat från genomförda utbildningar.....	9
Efterfrågan på kompetens på 3–5 års sikt.....	11
Regionalt utbud och regional efterfrågan.....	16
Bedömning av utvecklingen för nya platser med start 2025.....	20
Definitioner	21

Inledning

Det här är ett analysunderlag som visar hur myndigheten ser på utbildningarnas resultat, efterfrågan på kompetens och utvecklingen av utbildningsplatser inom en viss utbildningsinriktning – eller en gruppering av utbildningsinriktningar som har en koppling till varandra.

I underlaget presenteras statistik avseende pågående och beviljade utbildningsplatser, resultat för en utbildningsinriktning, eller en gruppering av utbildningsinriktningar samt information om efterfrågan. Varje presentation avslutas med en bedömning av hur myndigheten ser på utvecklingen av utbildningsplatser inom en viss utbildningsinriktning och hur många platser som kan beviljas för start 2025.

Bedömningen bygger på en avvägning av vad som är rimligt att bevilja utifrån en rad faktorer, där de tre främsta är

- det ekonomiska utrymme som myndigheten beräknar ha för att bevilja statsbidrag och särskilda medel för programmen
- dimensionering av redan beviljade platser och pågående utbildningar
- efterfrågan på kompetens.

Det bör understrykas, att det kan finnas skillnader gentemot bedömningen och den efterfrågan på kompetens som finns. Myndigheten har begränsade medel och en mängd prioriteringar måste göras mellan samtliga utbildningsinriktningar. Det kan innebära att efterfrågan inte kan matchas med motsvarande antal utbildningsplatser. Andra faktorer kan också påverka och som leder till att det inte är rimligt att genomföra en ökning av en utbildningsinriktning.

Enligt förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan ska myndigheten analysera arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan.

Målsättningen med områdesanalysen är att bidra till ökad transparens och tydlighet. Underlaget kan både hänvisas till inför det att en ansökan öppnar och vid bedömning och kan förhoppningsvis bidra till att skapa en röd tråd från den enskilda ansökan till myndighetens beslut. Det är värt att understryka att bedömningen av en utbildningsansökan väger in fler faktorer än just områdesanalyserna.

Innehåll

Strukturen är densamma för samtliga områdesanalyser. Varje områdesanalys innehåller följande information:

- utfall av årets ansökan och det nya utbildningsutbudet
- resultat från genomförda utbildningar
- beskrivning av efterfrågan på 3–5 års sikt
- regionalt utbud och regional efterfrågan
- bedömning av nya platser.

Yrkeshögskolans utbildningsinriktningar

Det finns drygt 200 utbildningsinriktningar inom yrkeshögskolan. Till varje utbildningsinriktning hör en SUN-kod som myndigheten har tagit fram genom att utgå från Svensk utbildningsnomenklatur (SUN). All statistik som presenteras är uppbyggd efter detta system.

Varje utbildningsinriktning leder till en yrkesroll eller flera närliggande yrkesroller. Det finns också utbildningsinriktningar som kategoriseras som "övriga" utbildningsinriktningar. Dessa övriga SUN-koder kan innehålla både specifika utbildningar för vilka det av någon anledning saknas en dedikerad inriktning, eller mer obestämbare utbildningar som inte passar in i några av de andra SUN-koderna.

Antalet utbildningsinriktningar kan förändras över tid. Myndigheten kan ta bort eller lägga till SUN-koder beroende på utvecklingen på arbetsmarknaden.

Avstämningar

I framtagandet av denna områdesanalys har avstämningar skett med olika berörda branscher eller andra relevanta aktörer som kan bidra till att ge en samlad bild av efterfrågan på kompetens på nationell och regional nivå.

Yrkeshögskolans statistik

Det finns en hel del statistik om yrkeshögskolan och för den som vill veta mer hänvisas till myh.se och scb.se.

Här presenteras endast en begränsad del och det statistiska underlaget som tas upp är

- statistik över pågående och beviljade utbildningsplatser per utbildningsinriktning
- examensgrad från avslutade utbildningar per utbildningsinriktning
- andel i arbete från avslutade utbildningar per utbildningsinriktning
- arbetets överensstämmelse med utbildningen per utbildningsinriktning
- utnyttjade platser per utbildningsinriktning.

Statistik över pågående och beviljade utbildningsplatser utgör en grund för dimensionering av nya utbildningsplatser. Det som är särskilt relevant att visa i detta sammanhang är statistik över platser per slutår, för att illustrera vilket utflöde av kompetens som utbildningarna kan bidra med per år om alla beviljade platser utnyttjas.

Statistiken visar också var i landet beviljade utbildningar är placerade. Utbildningar inom yrkeshögskolan ska ha en utifrån arbetslivet lämplig regional placering och den regionala efterfrågan är en viktig aspekt vid beviljandet av nya platser.

Examensgrad, andel i arbete, arbetets överensstämmelse med utbildningen samt utnyttjade platser är alla olika sätt att mäta utbildningarnas resultat per utbildningsinriktning.

Bedömning av platsernas utveckling

Det nya underlaget avslutas med en bedömning av hur antalet platser per utbildningsinriktning kommer att utvecklas och hur många platser som kan beviljas för start 2025.

Bedömningen är inte ett facit över hur det kommer att bli. Antalet platser kan komma att bli lägre eller högre än bedömningen. Det beror på en mängd faktorer så som bedömning av ansökningar, förändringar i vår omvärld och hur mycket statsbidrag eller särskilda medel som kan fördelas mellan alla utbildningsinriktningar.

Funktionsnedsättning psykiatri och social- psykiatri

Denna områdesanalys omfattar utbildningsinriktningar som bidrar till kompetensförsörjningen inom områdena funktionsnedsättning, psykiatri och socialpsykiatri.

**Vidareutbildning för
undersköterskor – psykiatri**

SUN-KOD
723qb

**Övriga utbildningar,
psykiatrisk vård**

SUN-KOD
723qy

**Aktiveringspedagog/
boendestödjare/stödpedagog**

SUN-KOD
723ta

Utfall ansökan 2023

Utbildningsinriktningar	Ansökningar	Beviljade ansökningar
Vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri	15	7
Övriga utbildningar, psykiatrisk vård	3	0
Aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog	24	6

Källa: MYH.

Pågående och beslutade platser per utbildningsinriktning och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka.

Utbildningsinriktningar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri	330	413	398	258	155	
Övriga utbildningar, psykiatrisk vård*	100	65	30			
Aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog**	884	754	685	629	353	

*Innehåller utbildning till handledare inom LSS, psykiatri och socialpsykiatri.

**Avser i huvudsak stödpedagoger.

Källa: MYH.

Platser som beviljas efter ansökan 2024 påverkar i huvudsak slutåren 2026 och 2027 och framåt beroende på utbildningarnas omfattning och studietakt. Nya platser kan fyllas på vid varje ansökningstillfälle och på så vis byggs utflödet på framåt.

Utbildningar inom utbildningsinriktningen vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri omfattar cirka 200 yrkeshögskolepoäng. Utbildningarna går mestadels på halvfart vilket tar två år att genomföra. Det finns dock även utbildningar på helfart vilket tar ett år att genomföra.

Utbildningar inom utbildningsinriktningen övriga utbildningar, psykiatrisk vård varierar mellan 250 och 400 yrkeshögskolepoäng och varierar även i studietakt. Utbildningarna tar upp till två år att genomföra.

Utbildningar inom utbildningsinriktningen aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog omfattar 200 yrkeshögskolepoäng. Merparten av dessa utbildningar bedrivs på halvfart vilket innebär att de tar upp till två år att genomföra. Utbildningar till stödpedagog har föreskrift om nationellt likvärdigt innehåll. Det innebär att dessa utbildningar måste ha samma omfattning och läranderesultat.

YH-flex

Inom YH-flex beviljades stödpedagog 85 platser 2022 och 2023 samt 60 platser 2024. Specialistundersköterska inriktning psykiatri beviljades 25 platser totalt 2022 och 2023 samt 50 platser 2024. Platserna är inte inräknade i tabellen över pågående och beslutade platser ovan.

Resultat från genomförda utbildningar

Examensgraden de tre senaste slutåren.

Utbildningsinriktningar	2020	2021	2022
Vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri	57 %	66 %	60 %
Övriga utbildningar, psykiatrisk vård	73 %	81 %	77 %
Aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog	75 %	79 %	71%
Totalt för yrkeshögskolan	72 %	70 %	67 %

Källa: SCB.

Andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen året efter examen (avser examinerade 2022).

		Överensstämmelse arbete – utbildning		
Utbildningsinriktningar	Andel i arbete, procent	Helt/till största delen, procent	Till viss del, procent	Inte alls, procent
Vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri	92 ± 5	58 ± 9	34 ± 9	9 ± 5
Aktiveringspedagog/ boendestödjare/ stödpedagog	98 ± 2	58 ± 6	38 ± 5	4 ± 2
Totalt för yrkeshögskolan	89 ± 1	66 ± 1	25 ± 1	9 ± 0

Felmarginal angiven med 95 procents konfidensintervall.

Källa: MYH och SCB.

Resultat för övriga utbildningar, psykiatrisk vård kan inte redovisas eftersom antalet observationer är för få för att kunna visas.

Andel outnyttjade platser per startår

Utbildningsinriktningar	2021	2022	2023
Vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri	4 %	7 %	12 %
Övriga utbildningar, psykiatrisk vård	0 %	0 %	0 %
Aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog	7 %	9 %	3 %
Totalt för yrkeshögskolan	9 %	12 %	11 %

Källa: MYH.

Reflektion över resultat från genomförda utbildningar

Gemensamt för samtliga utbildningsinriktningar är att examensgraden sjunkit det senaste året. Examensgraden för vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri ligger under genomsnittet för yrkeshögskolan samtliga tre redovisade år. Resterande utbildningsinriktningars examensgrad ligger i paritet med eller över genomsnittet för yrkeshögskolan samtliga år.

Tillgången till data för uppföljning av andelen i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen är begränsad och finns enbart för vidareutbildningar för undersköterskor – psykiatri samt stödpedagog. För dessa utbildningsinriktningar är andelen i arbete hög och ligger något över genomsnittet för yrkeshögskolan. Överensstämmelsen mellan arbete och utbildning ligger något under genomsnittet för yrkeshögskolan.

Andelen outnyttjade platser vid start ökar för vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri, men ligger fortfarande i paritet med yrkeshögskolan som helhet. Stödpedagog och övriga utbildningar psykiatrisk vård fyller sina platser helt eller i hög grad.

Slutsats

Examensgraden har sjunkit för samtliga utbildningsinriktningar i denna analys vilket är något som utbildningsanordnare och arbetsliv skulle behöva se över. Överensstämmelsen mellan arbete och utbildning är lägre än yrkeshögskolans genomsnitt för både specialistundersköterska inom psykiatri samt stödpedagog, detta trots att undersköterskorna går vidareutbildning för att utvecklas i sitt yrke och utbildningarna till stödpedagog har nationellt likvärdigt innehåll.

Resultatet från genomförda utbildningar kan tolkas som att verksamheterna har en bit kvar i sitt arbete med att tydliggöra den kompetens som krävs för olika yrkesroller och med att differentiera yrkesrollerna.

Efterfrågan på kompetens på 3–5 års sikt

Vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri

Undersköterska är Sveriges vanligaste yrke enligt Statistiska centralbyrån (SCB).

Vård- och omsorgsprogrammet inom gymnasieskolan utgör grundutbildningen för att bli undersköterska och har på senare år förändrats för att bli mer likvärdig över landet. Utbildningen är tänkt att ge tillräckliga kompetenser för att kunna arbeta inom vilken som helst av verksamhetsområdena funktionshinder, psykiatri, äldreomsorg eller somatisk vård.

En specialistundersköterska i psykiatri är en undersköterska som vidareutbildat och specialiserat sig inom psykiatri. De arbetar både inom kommuner och regioner.

Enligt SKR ökar den psykiska ohälsan i samhället och allt fler barn och vuxna behöver psykiatrisk vård. Tydligast ökning sker inom barn- och ungdomspsykiatri, framgår av artikeln *Allt fler barn får psykiatrisk vård*, publicerad på SKR:s hemsida 23 maj 2023. Det finns behov av fördjupad kompetens hos personal som arbetar brukarnära inom psykiatri. Det är bland annat viktigt för att kunna arbeta med rehabilitering och för att få kunskap om kognitiv funktion i förhållande till individens problematik. SKR menar att det finns en ökande efterfrågan på specialistundersköterskor inom psykiatri. Även föreningen Vård- och omsorgscollege (VO-college) uppger att efterfrågan ökar för yrkesrollen.

2023 års rekryteringsenkät från Sveriges kommuner och regioner (SKR) besvarades av 212 av 290 kommuner. Av dessa hade 47 procent av de svarande kommunerna försökt rekrytera specialistundersköterskor. Av dessa upplevde 73 procent brist och 16 procent balans på sökande. 42 procent av kommunerna trodde att antalet specialistundersköterskor med inriktning psykiatri kommer att öka på tre års sikt.

Motsvarande enkät till regionerna besvarades av 16 av 21 regioner. Bland de svarande regionerna hade 75 procent försökt rekrytera specialistundersköterskor. Av dessa upplevde 50 procent brist på sökande medan 25 procent upplevde att det var balans. 44 procent av regionerna trodde att antalet specialistundersköterskor med inriktning psykiatri kommer att öka på tre års sikt.

Den första juli 2023 infördes reglering av undersköterskeyrket, vilket innebär att undersköterska blev en skyddad yrkestitel. Numer behövs ett bevis för att få använda titeln vid jobb inom vård och omsorg. Skyddad yrkestitel för undersköterskor är enligt SKR en mycket stor fråga för arbetsgivarna eftersom den satt igång processer i verksamheterna och påverkar hur de jobbar med kompetensförsörjningsfrågor. Bland annat har den satt fokus på hur kompetenser kan användas på bästa sätt och hur arbetsgivare kan organisera och differentiera arbetsuppgifter. I samband med införandet av en skyddad yrkestitel behöver många

validera och komplettera sin kompetens. Vård- och omsorgscollegere bedömer att den reglerade yrkestiteln kommer att bidra till att tydliggöra karriärvägarna och leda till en ökad efterfrågan på specialistundersköterskor, och därmed även ökad efterfrågan på vidareutbildningar för undersköterskor på yrkeshögskolan.

Övriga utbildningar psykiatrisk vård – handledare inom LSS och socialpsykiatri

LSS är en förkortning för lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Handledare inom LSS och socialpsykiatri hjälper människor med psykiska, neuropsykiatriska och/eller kognitiva funktionsnedsättningar att få ökad livskvalitet genom att stödja brukare i deras dagliga sysselsättning. De samordnar även hjälp från olika instanser i samhället genom att finnas med som stöd vid myndighetskontakter som exempelvis socialtjänst, psykiatri och primärvård. De kan arbeta i öppna eller slutna vård- och omsorgsverksamheter i kommunal, regional, statlig eller privat regi.

Inom yrkeshögskolan finns i dagsläget två utbildningar till handledare inom LSS och socialpsykiatri, men enligt ansökningarna kan dessa leda till anställning i en mängd olika befattningar i arbetslivet som till exempel behandlingsassistent, vårdare, boendestödjare, stödpedagog, case manager, personligt ombud, skötare och rehabiliteringsassistent.

Enligt VO-college är olika benämningar på yrkesroller som utför snarlika arbetsuppgifter ett generellt problem inom vård och omsorg. För att försöka komma till rätta med problematiken har branschen infört yrkesrollen stödpedagog och nationellt likvärdigt innehåll för den och några specifika utbildningar. Vo-college tror att yrkesrollen handledare kommer att fasas ut i kommunerna och ersättas av stödpedagoger och specialistundersköterskor.

Stödpedagog

Enligt VO-college utgör stödpedagog tillsammans med specialistundersköterska de två största yrkesrollerna inom funktionshinderområdet. Stödpedagoger arbetar i kommunala LSS-verksamheter med att hjälpa, handleda och stödja brukare med kognitiva funktionsnedsättningar i vardagen. Stödpedagoger fungerar också som handledare åt stödassistenter som är en gymnasial yrkesroll.

Förr utbildades stödpedagoger inom högskolan, men numer är det yrkeshögskolan som utbildar kompetensen. Yrkestiteln är relativt ny men etablerad. Som ett led i arbetet med en likvärdig utbildning och kompetens hos en yrkesroll inom LSS fick utbildningen till stödpedagog en föreskrift om nationellt likvärdigt innehåll 2020. Enligt Nationella kompetensrådet inom funktionshinderområdet (NKR) fungerar utbildningen som en karriärväg för undersköterskor och stödassistenter.

SKR anger att det finns jättestora kompetensbehov inom funktionshinderområdet och att stödpedagog är en mycket viktig yrkesroll. Kompetensen behöver öka inom gruppboendestäder, korttidsverksamhet och daglig verksamhet, eftersom verksamheterna växer. Daglig verksamhet växer allra mest inom LSS-området, uppger SKR. Funktionsnedsatta är en komplex målgrupp att arbeta med och många yrkesverksamma saknar grundkunskaper. Branschen vill därför se särskilda satsningar riktade till LSS-området, ett "funktionshinderlyft".

I Socialstyrelsens rapport *Kompetens i LSS-boenden* från 2021, framgår att endast sju procent av den tillsvidareanställda personalen som arbetar på LSS-boenden är utbildade stödpedagoger. Socialstyrelsen ser därför positivt på att fler stödpedagoger utbildas inom yrkeshögskolan. I rapporten framgår också att det finns behov av att höja kompetensen hos personalen inom vissa identifierade områden så som utbildning inom alternativ och kompletterande kommunikation, funktionsnedsättningar och dess konsekvenser, regelverk och dokumentation. Socialstyrelsen konstaterar i sin rapport att kompetensinnehållet för stödpedagoger motsvarar de kompetensbehov som kartläggningen visade på.

I SKR:s rekryteringsenkät till kommunerna 2023 svarade 212 kommuner. Enligt enkäten hade nästan 60 procent av de svarande kommunerna försökt rekrytera stödpedagoger det senaste året. Bland de kommuner som försökt rekrytera stödpedagoger upplevde ungefär hälften brist på kandidater medan drygt 30 procent upplevde att det var balans. Endast sex procent upplevde god tillgång på sökande. Knappt en tredjedel av kommunerna bedömde att antalet anställda stödpedagoger kommer att öka på tre års sikt och ungefär lika många trodde på ett oförändrat läge. Endast tre procent av de svarande kommunerna bedömde att antalet anställda stödpedagoger kommer att minska.

Stödpedagog tillhör yrkesgruppen behandlingsassistenter och socialpedagoger med flera (SSYK 3411), enligt standard för svensk yrkesklassificering, SSYK. Arbetsförmedlingens bedömning för yrkesgruppen 2024 är att det råder medelstora möjligheter till jobb nu och på fem års sikt.

Efterfrågan av en viss yrkesroll påverkas också av kommande pensionsavgångar. Enligt SCB:s yrkesregister fanns det cirka 16 700 anställda i yrkesgruppen behandlingsassistenter och socialpedagoger med flera (SSYK 3411) år 2022. Av dessa befann sig cirka 2 100 i åldersspannet 55–59 år och beräknas gå i pension mellan 2027–2031. I denna yrkesgrupp ingår dock fler yrkesroller än stödpedagoger, till exempel behandlingspedagoger/ socialpedagoger som är en annan utbildningsinriktning inom yrkeshögskolan. Därför blir det svårt att uttala sig om hur många i yrkesgruppen som faktiskt utgörs av stödpedagoger samt hur stora pensionsavgångarna är för just stödpedagoger. SKR är kritisk till att SCB har klumpat ihop stödpedagoger med behandlingspedagoger/ socialpedagoger för de jobbar i helt olika delar av välfärden.

Enligt VO-college är stödpedagog en relativt ny yrkesroll så man hittar dem inte i endast en SSYK-kod utan måste titta bredare i statistiken. Stödpedagoger kallades tidigare för exempelvis vårdare och boendestödjare (SSYK 5342) eller skötare (SSYK 5341). Det innebär att utbildningsinriktningen är mångfacetterad och därmed komplex att analysera efterfrågan för.

I SKR:s rapport *Personalen i välfärden, personalstatistik för kommuner och regioner 2021*

framgår av tabell 11 att det fanns 68 700 anställda stödassistenter/stödpedagoger i kommunerna 2021, varav 76 procent var tillsvidareanställda månadsavlönade, vilket motsvarar 52 200 personer. Det är betydligt fler än vad som framgår av SCB:s yrkesregister, även om stödassistenterna också räknas in här.

VO-college uppger att behovet av stödpedagoger är ökande. Det behövs YH-kurser snarare än YH-flex för befintlig arbetskraft som saknar utbildning.

Vidareutbildning för yrkesverksamma

Yrkeshögskolans kurser kan vara ett bra verktyg för kompetensutveckling av de som redan är yrkesverksamma. Även YH-flex kan vara en metod för att höja kompetensen hos personer med viss yrkeserfarenhet. Nedan presenteras uppgifter om de kurser som beviljats inom utbildningsinriktningarna i denna områdesanalys. Kurserna varierar mellan 30 och 60 yrkeshögskolepoäng.

Inom utbildningsinriktningen övriga utbildningar, psykiatrisk vård har det beviljats kurser inom psykisk hälsa och omvårdnad av psykisk ohälsa och suicidprevention för olika åldersgrupper.

Inom utbildningsinriktningen aktiveringspedagog/bodendestödjare och stödpedagog har det beviljats kurser om etiska yrkesprinciper och LSS och kommunikationsstödjande verktyg.

Inom övriga utbildningar, inriktning funktionsnedsatta har det beviljats kurser om funktionsnedsättningar, samsjuklighet, förebyggande stöd, kommunikativt förhållningssätt med mera.

Dessa kurser kan även vara relevanta för andra yrkesgrupper som kan behöva vidareutveckla sin kompetens inom psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar. På motsvarande sätt kan det finnas kurser inom andra utbildningsområden som är relevanta för yrkesverksamma inom psykiatrin och de som arbetar med funktionsnedsättningar, till exempel inom socialt arbete och välfärdsteknik.

Tabellen på sidan 15 visar beviljade platser per startår för områdesanalysens utbildningsinriktningar. Det stora antalet platser 2023 beror på en tillfällig budgetökning för yrkeshögskolan i vårändringsbudgeten 2023. Denna ökning medförde att antalet platser på kurser tillfälligt kunde öka kraftigt under 2023.

Platser per startår	2021	2022	2023	2024	2025	Totalsumma
Vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri				30	30	60
Övriga utbildningar, psykiatrisk vård	65	165	415	335	205	1185
Aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog			67	120	40	227
Övriga utbildningar, inriktning funktionsnedsatta	60	240	605	305	40	1250
Totalsumma	125	405	1 087	790	315	2 722

Källa: MYH.

I SKR:s rekryteringsenkät 2023 angav 48 procent av totalt 212 svarande kommuner att de hade behov av kurser på yrkeshögskolan. I SKR:s rekryteringsenkät till regionerna svarade 69 procent av totalt 16 svarande regioner att de hade behov av YH-kurser.

NKR framför att det inom funktionshinderområdet finns behov av kurser för redan yrkesverksamma inom autismspektrum, missbruk och beroende, kommunikationsstöd och lågaffektivt bemötande, åldrande och neuropsykiatriska diagnoser. Alternativet till yrkeshögskolans kurser är privata utbildningar på endast några få dagar, vilket inte ger rätt förutsättningar. Längre kurser behövs för att kompetensen ska sätta sig, menar de.

Regionalt utbud och regional efterfrågan

Nedanstående tabeller visar antal platser som avslutas per år i respektive region/län. Antal platser innebär tillgängliga utbildningsplatser och det är inte säkert att det motsvarar antal personer som examineras.

Utbildning till vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri. Antal platser per region/län och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka.

Platser med slutår per län	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Dalarna		30	30	30		
Jönköping och Skåne*	35	35	35			
Kronoberg	20	20	20	20		
Gävleborg, Jämtland och Västerbotten*	35		35	35	35	
Skåne	30	30	30			
Stockholm		60		60		
Stockholm, Södermanland och Västerbotten*	35	70	35			
Stockholm och Västra Götaland*	35	35				
Södermanland och Östergötland*	35		35	35	35	
Uppsala	35	35	35			
Västerbotten	35	35	55	20	35	
Västernorrland		28	28	28		
Västra Götaland			30	30	30	
Örebro	35	35	30			

*Uppgifterna bygger på att flera orter har uppgetts i ansökningarna. Det är inte säkert att utbildning kommer att genomföras på samtliga av dessa orter.

Källa: MYH.

Utbildning till övriga utbildningar, psykiatrisk vård. Antal platser per region/län och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka.

Platser med slutår per län	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Västernorrland, Västra Götaland och Östergötland*	70	35				
Skåne	30	30	30			

*Uppgifterna bygger på att flera orter har uppgetts i ansökan. Det är inte säkert att utbildning kommer att genomföras på samtliga av dessa orter.
Källa: MYH.

Utbildning till vidareutbildning för aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog. Antal platser per region/län och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka.

Platser med slutår per län	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Blekinge	32	32				
Gotland och Stockholm*	35	35				
Gävleborg	35	35	35	35		
Hallan och Kronoberg*	35	30	30	30	30	
Jämtland	30					
Jönköping	35	35	35	35		
Jönköping och Kalmar*	35	35	35	35	35	
Kalmar och Stockholm*		35	35	35		
Dalarna och Värmland*	35	35	35	35		
Skåne	125	125	60	60	30	
Stockholm	35	35	35	35	35	
Södermanland	35	35	35	35	35	
Västerbotten	65	65	35	35		

Platser med slutår per län	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Västernorrland						
Västmanland	25					
Norrbottn och Västmanland*	35	35	35	35	35	
Västra Götaland	171	145	85	55		
Östergötland	60					

*Uppgifterna bygger på att flera orter har uppgetts i ansökningarna. Det är inte säkert att utbildning kommer att genomföras på samtliga av dessa orter.
Källa: MYH.

Regionalt utvecklingsansvariga

Myndigheten för också en dialog om efterfrågan på kompetens med regionernas utvecklingsansvariga (RUA). Regionerna besvarar varje år en regional enkät som myndigheten skickar ut gällande efterfrågan på kompetens för de olika utbildningsinriktningarna inom yrkeshögskolan. Det utbud som regionerna har svarat på var det som gällde 2023 och nya platser kan ha tillkommit sedan dess. Att en region inte har svarat på vilka behov som föreligger behöver inte betyda att det saknas efterfrågan på kompetens inom en utbildningsinriktning. Nedan presenteras en kort sammanfattning av de inkomna svaren.

Vidareutbildning för undersköterskor- psykiatri

Flera regioner har kommenterat utbudet för vidareutbildning undersköterskor psykiatri. De regionala behoven varierar.

Flest RUA svarar att utbudet bör bibehållas. Utbudet bedöms tillräckligt i vissa regioner, i någon region anställer man ännu inte specialistundersköterskor med inriktning psykiatri och det finns begränsat med LIA-platser. En RUA meddelar att det är svårt att få regionens undersköterskor att gå utbildningen eftersom utbildningstakten är på heltid.

Några RUA svarar att det finns ett ökat behov på grund av pensionsavgångar och ett ökat behov inom barnpsykiatrin. Det är en viktig kompetens även om behovet inte är så många till antalet.

RUA Gotland påtalar behovet av en utbildning eftersom det saknas idagsläget. Även RUA i Dalarna efterfrågar en utbildning till specialistundersköterska inriktning psykiatri eftersom deras skötarutbildning inte längre finns kvar.

RUA i Västerbotten har svarat att utbudet behöver öka mycket.

RUA i Jönköping, Östergötland och Södermanland har svarat att utbudet behöver öka.

RUA i Uppsala, Skåne, Örebro, Stockholm, Kronoberg, Västra götaland, Jämtland, Gävleborg har svarat att de vill bibehålla utbudet.

Övriga utbildningar, psykiatrisk vård

RUA i Skåne och Västra Götaland svarar att utflödet behöver bibehållas, medan Östergötland svarar att utbudet behöver öka. Inga kommentarer har lämnats.

Stödpedagog

Svaren från RUA indikerar att behoven varierar mellan regionerna.

RUA i Västra Götaland, Östergötland och Gotland ser behov av att öka utflödet mycket, men har inte lämnat någon kommentar om varför.

RUA i Skåne, Jämtland, Västerbotten, Södermanland, Blekinge, Jönköping, bedömer att utflödet kan öka. RUA i Skåne påtalar behov av en stor spridning gällande var i Skåne som utbildningarna sker. I Jämtland införs och utvecklas yrkesrollen i flera kommuner. Västerbotten är precis i början av att bygga organisationer för specialistfunktioner inom funktionshinderomsorgen. Södermanland ser ett stort behov av yrkesrollen hos flera arbetsgivare.

RUA i Jönköping, Västmanland, Halland, Dalarna och Kalmar svarar att utflödet bör bibehållas. RUA i Kalmar påtalar behov av utbildning till aktiveringspedagog.

RUA i Gävle, Värmland och Kronoberg har svarat att de inte vet.

Bedömning av utvecklingen för nya platser med start 2025

Vidareutbildning för undersköterskor – psykiatri

Specialistundersköterskor inom psykiatri efterfrågas både av kommuner och regioner. Enligt branschens företrädare är efterfrågan ökande. Regionalt utvecklingsansvariga framför att utbudet bör bevaras eller öka i vissa regioner. Utbildningarnas resultat uppvisar dock en examensgrad under genomsnittet för yrkeshögskolan och att andelen outnyttjade platser ökat. Bedömningen är dock att utbudet skulle kunna öka försiktigt utifrån ett efterfrågeperspektiv, och att regional efterfrågan spelar en viktig roll.

Övriga utbildningar psykiatrisk vård – handledare inom LSS och socialpsykiatri

I dagsläget finns ett fåtal handledarutbildningar inom denna inriktning. Enligt föreningen VO-college finns ett generellt problem med titulaturer och yrkesroller som arbetar med snarlika arbetsuppgifter inom vård och omsorg. Därför kommer handledarna troligen att fasas ut och ersättas med stödpedagoger och specialistundersköterskor inom psykiatri. Myndigheten bedömer att utbudet inte bör öka.

Aktiveringspedagog/boendestödjare/stödpedagog

Utbildningsinriktningen innehåller mestadels stödpedagoger och kompetensen är en av de mest efterfrågade inom kommunerna. Arbetsförmedlingens bedömning 2024 för yrkesgruppen som stödpedagoger ingår i är att det råder medelstora möjligheter till jobb nu och på fem års sikt. Yrkesrollen är dock komplex att analysera efterfrågan för eftersom kompetensen i praktiken är utspridd inom flera olika yrkesgrupper, enligt branschens företrädare. VO-college och SKR uppger att efterfrågan ökar. Regionalt utvecklingsansvariga uttrycker att utflödet bör bibehållas eller öka. Bedömningen är att utbudet skulle kunna öka försiktigt utifrån ett efterfrågeperspektiv, och att regional efterfrågan spelar en viktig roll.

Kompetenshöjande insatser inom ramen för YH-kurser kan vara lämpliga för att höja kompetensen hos befintlig personal. YH-flex kan också vara ett alternativ.

Som beskrivs inledningsvis är bedömningen inte ett facit över hur det kommer att bli. Antalet platser kan komma att bli färre eller fler än bedömningen. Det beror på en mängd faktorer såsom bedömning av ansökningar, förändringar i vår omvärld och hur mycket statsbidrag eller särskilda medel som kan fördelas mellan samtliga utbildningsinriktningar.

Bedömningen kommer att ses över årligen, i samband med att områdesanalyserna uppdateras.

DEFINITIONER

Andel i arbete	<p>De examinerades sysselsättning följs upp årligen via en enkät. Det huvudsakliga syftet är att ta reda på hur stor andel av de examinerade som har ett arbete året efter examen och hur väl arbetet överensstämmer med utbildningen.</p> <p>Andel i arbete avser examinerade som har uppgett att de har arbete året efter sin examen. Studerande på utbildningar som inte ger examen eller som inte har tagit examen ingår inte i undersökningen.</p>
Arbetets överensstämmelse med utbildningen	<p>Arbetets överensstämmelse med utbildningen, för examinerade som uppgett att de har ett arbete året efter sin examen, mäter hur väl arbetet överensstämmer med utbildningen enligt tre indelningar: helt eller till största delen, till viss del eller inte alls.</p> <p>Studerande på utbildningar som inte ger examen eller som inte har tagit examen ingår inte i undersökningen.</p>
Examensgrad	<p>Statistiska centralbyrån (SCB) är ansvarig för officiell statistik om yrkeshögskolan. Den officiella statistiken innehåller bland annat statistik om examinerade och examensgrad.</p> <p>Examensgrad beräknas som andel examinerade av antagna som bedrivit studier på utbildningar som ger examen.</p> <p>Examinerade avser antagna som har uppfyllt alla villkor för examen. Examinerade hänförs till det slutår som en utbildningsomgång har.</p> <p>För examinerade finns en eftersläpning i statistiken på grund av sena kompletteringar. Uppgifter för det senaste referensåret redovisas därför i november.</p>
Konfidensintervall	<p>Eftersom svarsbortfall förekommer är statistiken behäftad med viss osäkerhet. De redovisade procenttalen är därför skattningar med ett 95-procentigt konfidensintervall, vilket innebär att det sanna värdet ligger inom ett visst intervall med 95 procents säkerhet. Intervallet skrivs ut bredvid punktskattningen (andelen) med symbolen $\pm$, till exempel 90 ± 2. Det betyder att det sanna värdet, med 95 procents säkerhet ligger mellan 88 och 92 procent (SCB).</p>
Outnyttjade platser	<p>Outnyttjade platser avser summan av inställda platser och outnyttjade platser tre veckor efter start på varje enskild utbildningsomgång.</p>
SUN-inriktningar	<p>Svensk Utbildningsnomenklatur (SUN) är en klassificering av utbildningar som SCB ansvarar för. Den är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. Varje utbildning grupperas efter SUN-inriktning. Den mest aggregerade nivån är en position (en siffra). Den mest detaljerade nivån är fyra positioner (tre siffror och en bokstav).</p> <p>Myndigheten för yrkeshögskolan behöver dock kunna gruppera utbildningarna efter en mer detaljerad indelning än den officiella. Därför har myndigheten gjort en egen utvidgning av SUN genom att skapa en femte position bestående av ytterligare en bokstav. Syftet med den lokala utvidgningen är att komma närmare yrken och yrkesroller.</p>

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås
www.myh.se